

U Evropskoj uniji kontinuirano se ulaže u obnovljive izvore energije, a strategije razvoja energetske platforme su za sva takva ulaganja. Tokom 2016. godine, oko 90% 'nove energije' ušlo je u evropsku elektroenergetsku mrežu. Vjetar kao izvor energije pretekao je ugljen i postao drugi najveći energetske kapacitet u EU, a prema izvještaju Eurostata udio obnovljivih izvora energije u bruto finalnoj potrošnji energije iz 2015. godine povećao se u skladu sa zacrtanim 20% predviđenih do 2020. godine. Jedanaest zemalja, uključujući i Hrvatsku, već je ostvarilo ciljeve na nacionalnom nivou, a prema službenim podacima WindEurope agencije, vjetroelektrane su 2016. godine prvi put činili više od polovine instaliranih kapaciteta. Takođe, od 24,5 GW kapaciteta širom EU izgrađenih u 2016. godini, 21,1 GW ili 86% odnosi se na vjetro, sunčevu, hidro ili energiju dobijenu iz raznih biomasa, čime je premašen prethodni rekord iz 2014. godine, a koji je iznosio 79%.

Vjetroelektrane u BiH, kao i ostali OIE, prepoznati su kao važan element u snabdijevanju električnom energijom na ekološki prihvatljiv način, a njihova integracija u elektroenergetski sistem BiH dovest će do promjene dosadašnjeg pristupa, načina razmišljanja i upravljanja energetske sistemom, te do razvoja nove regulative koja će urediti proces integracije i rad elektrana. Jedna od karakteristika vjetroelektrana je da su najčešće smještene u područjima udaljenim od komunikacijskih infrastruktura, potrošača i prenosne mreže, zbog čega su i troškovi izgradnje vjetroelektrana značajni, ali je to u određenom smislu i prednost zbog mogućnosti pokrivanja šireg prostora BiH elektroenergetskom mrežom, što bi dugoročno smanjilo energetska ograničenja za izgradnju industrijskih kapaciteta.

Mogućnost participacije domaće privrede pri izgradnji vjetroelektrana zasad je između 15 i 18% od ukupnog iznosa investicione vrijednosti. Bez obzira što ne izgleda mnogo, to ni u kom slučaju nije zanemarivo, naročito u poređenju sa novim energetske postrojenjima na uglj (oko 5%). Vjetroenergija u BiH predstavlja resursni potencijal koji je procijenjen na oko 1200 MW sa proizvodnjom od 2700 GWh/g, dok je ukupna procijenjena investiciona vrijednost postrojenja oko 1.5 milijarda eura. Pored toga, komponente vjetroturbina koje je moguće proizvoditi u BiH odnose se na razne mašinske mehanizme i metalne strukture platformi, kao i konstrukcije sekcija stubova tornja. Mogućnost učešća domaće privrede u navedenim projektima vjetroelektrana iznosi više od 300 miliona eura, što bi stvorilo preduslove za otvaranje nekoliko hiljada novih direktnih i indirektnih radnih mjesta. Međutim, da bi se ovaj potencijal iskoristio, neophodno je uspostaviti stabilan politički i zakonodavni okvir, koji će – pored ostalih mehanizama – kroz tzv. 'feed-in' tarife i garantovani otkup električne energije iz OIE obezbijediti povoljne uslove za investitore i proizvođače. Aktivnosti na pripremi izgradnje postrojenja u pravilu treba da se odvijaju kao

slobodna inicijativa u okviru djelatnosti privrednih subjekata, s tim da vlastiti planovi privrednog subjekta i odredbe zakona, koje to regulišu podzakonskim aktima o obnovljivim izvorima energije, predstavljaju osnovu za pripremu i izgradnju postrojenja. Najefikasniji instrument za snažniju implementaciju novih tehnologija – bez obzira na oblast – još uvijek su razni poticajni programi. Pored sistema ‘feed-in’ tarifa primijenjenog u EU, subvencije, fiskalne mjere i tzv. ‘meki krediti’ prepoznati su takođe kao važne mjere za razvoj svih novih tehnologija, te je neophodno da što prije budu dostupni i u BiH.

U skladu sa zakonom, Uredbu o podsticanju proizvodnje električne energije iz OIE donosi Državna regulatorna komisija za električnu energiju. Prema odredbama zakona, garantovane (otkupne) cijene za električnu energiju proizvedenu korištenjem OIE trebaju se formirati, uzimajući u obzir opravdane troškove investicija, operativne troškove i vrijeme trajanja statusa privilegovanog proizvođača, kao i planirani period povrata investicije. Prilikom pripreme ovog dokumenta neophodno je uvažiti i iskustva drugih država, posebno onih koji su postigle značajne rezultate u korištenju obnovljivih izvora, kao i država iz našeg okruženja koje su imale slična zakonska ograničenja.

Takođe, da bi bila efikasna, zakonska regulativa, odnosno energetska politika mora zadovoljiti tri osnovna kriterija: finansijski, ekološki i sigurnosni. Finansijski pristup treba da vodi do smanjenja cijena električne energije, dok se u posljednje vrijeme sve više naglašava i veza između troškova i odgovornosti prema okolišu. Što se tiče BiH, neophodno je obezbijediti kontinuitet razvoja regulative sa aspekta tehničke i pravne struke, a koju treba uskladiti sa EU i međunarodnim pravnim stečevinama kako budući projekti ne bi trpjeli posljedice zbog neusklađenosti sa EU regulativama. Odredbama Zakona OIE potrebno je regulisati i pitanja vezana za tehnologije za korištenje obnovljivih izvora energije, kao i mjere podsticaja za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora, način provođenja sistema podsticaja, ispitivanje potencijala OIE, izgradnju energetskih objekata koji koriste obnovljive vidove energije i efikasne kogeneracije. Usklađivanjem zakonskih i podzakonskih akata sa EU regulativom, obezbijedit će se i preduslovi za povećanje obima korištenja potencijala OIE za proizvodnju električne energije na pouzdan i ekonomski opravdan način, kao i diverzifikacija energetskih resursa i zaštita okoliša. Za BiH je važno da se državne elektroprivrede, kao temeljne energetske kompanije u državi, počnu okretati vjetroenergiji i privlačiti privatni kapital i nezavisne proizvođače električne energije. Alternativni izvori energije idealni su za investiranje privatnog kapitala, odnosno predstavljaju tačku presjeka ‘ustaljenih’ i ‘alternativnih’ izvora energije, što čini neophodnu raznolikost svakog energetskog sektora. Time će se stvoriti preduslovi za njegovu stabilnost, efikasnost i održivost, te zbog toga naše državne energetske kompanije, kao i državna

uprava, trebaju učiniti sve da ohrabre privatne investitore da ulažu i da se iz ovog sektora otkloni postojeći monopol. Umjesto nastavka trgovine po sistemu preprodaje, ukoliko želi ostati konkurentan, energetska sektor BiH treba se okrenuti industriji i proizvodnji, iskoristiti postojeća znanja sa kojima još uvijek raspolaže, bez obzira na poteškoće, jer će samo tako doći do razvoja novih potencijala koji će moći opstati i nakon ulaska u EU.

Izvor: tacno.net